

κράτος αὐτῶν ἐπὶ μόνῃς τῆς βίας· ἂν δὲν ἐπέτρεψαν εἰς τοὺς ὑποτελεῖς τὴν ἰσοπολιτείαν, ἐπεχείρησαν νὰ παγιδεύσωσιν αὐτοὺς δι' ἑτέρου ἠθικοῦ δελεάσματος, τούτου, ὅτι ὑπεστήριζον, ἂν ὄχι παντοῦ καὶ πάντοτε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, τοὺς δημοκρατικούς· διὸ συνήθως αἱ ἀποστασίαι διενηργοῦντο ὑπὸ ὀλιγαρχικῶν, ὁ δὲ δῆμος ὁ διὰ τῶν Ἀθηναίων ἔχων τὰ πράγματα, ἦτο πολλάκις εὖνους καὶ πιστὸς

Τὸ Ἐρεχθεῖον
(Α.Μ. πλ. υγ')

τῶν πραγμάτων διὰ τοσούτων θυσιῶν, ὥστε ἐπὶ τέλος τὸ αἶσθημα τῆς αὐτονομίας ἀπέβαινε ἐλικοειδέστατον, καί, καθὼς λέγει πού ὁ Θουκυδίδης, αἱ πόλεις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προτιμήσωσι τὴν δουλείαν τῆς ἐλευθερίας, ἢ ὅποιονδήποτε πολιτεύμα, εἴτε δηλαδὴ δημοκρατούμεναι εἴτε ὀλιγαρχούμεναι· «οὐ γὰρ βουλήσοιθαι αὐτοὺς μετ' ὀλιγαρχίας ἢ δημοκρατίας δουλεύειν μᾶλλον ἢ μεθ' ὀλοτέρου ἂν τίχῃσι τούτων ἐλευθέρους εἶναι». Τὸ μέγα λοιπὸν καὶ λαμπρὸν ἐκεῖνο κράτος τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῆς ἄμμου ἠρείδετο· τὰ ὠραῖα ἐκεῖνα καὶ ποικίλα ἄνθη τῆς ποιήσεως, τῆς καλλιτεχνίας, τῆς ρητορικῆς, τῆς φιλοσοφίας ἐπὶ κρατῆρος ἐφύοντο, ὁ δὲ κρατῆρ οὗτος, ὃν εἶδομεν ἤδη πολλάκις ἐκτραγέτια διὰ τῶν ἐπαναστάσεων τῆς Νάξου, τῆς Θάσου, τῆς Βοιωτίας, τῆς Φωκίδος, τῆς Λοκρίδος, τῆς Εὐβοίας, τῶν Μεγάρων, εὐελλε καὶ μετὰ τὰς τριακονταετῆς σπονδὰς καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων παραχώρησιν πάσης ἡγε-

εἰς αὐτοὺς. Ἄλλ' εἶναι ὁμοίως ἀληθὲς ὅτι δημοκρατικοὶ καὶ ὀλιγαρχικοὶ κατεπιέζοντο ἕξ ἴσου 1^{ον} διὰ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐπιβεβλημένου φόρου· 2^{ον} διὰ τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις δικαστήρια τὰς πλείστας τῶν δικῶν αὐτῶν καὶ 3^{ον} διὰ τῶν ἀπείρων καταχρήσεων εἰς ἃς ἐξώκελλον οἱ Ἀθηναῖοι κληροῦχοι, στρατηγοὶ, τριήραρχοι, ναῦται, ἐπιστάται, φρουροὶ ἢ καὶ ἀπλῶς ἰδιῶται, οἵτινες ἅπαντες ὠφελούμενοι ἀπὸ τῆς κυριαρχικῆς αὐτῶν θέσεως κατέθλιβον πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τοὺς ὑπηκόους. Ἐντεῦθεν, ἐνῶ μία μερίς, ἡ ὀλιγαρχικὴ, ἦτο ἀείποτε πολεμία εἰς τὴν δεσποτείαν ταύτην, ἡ ἑτέρα, ἡ δημοκρατικὴ, ἐξηγόραζε τὴν κατοχὴν

